

SAMEN GROEN DOEN

Hof van Delft gemeente

Themajaar 2022-2023 (vs 2)

Samen Groen Doen

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 *Themajaar 2022-2023*

1.1 Themajaar **SAMEN GROEN DOEN**

Themajaren zijn in de Hofkerk niet gewoonte, maar komt in andere kerken vaker voor. Een themajaar heeft tot doel om samen na te denken, te beleven en te werken met dit thema om zo ook de gemeente samen te brengen rond Gods woord. Dit themajaar heeft tot doel om extra initiatieven te organiseren, want het is niet de bedoeling om goed lopende initiatieven niet meer te organiseren.

Het thema voor het kerkelijk jaar 2022-2023 is **SAMEN GROEN DOEN**. In deze titel zitten drie woorden: SAMEN van samenwerken met God en met anderen. GROEN verwijst naar duurzaamheid en dan specifiek naar de Schepping of natuur en de biodiversiteit en DOEN staat voor actie. We willen niet alleen maar over dit onderwerp praten, maar er ook mee aan de slag gaan als een gemeente om ons samen te binden.

1.1 Samen zorgen voor ons gemeenschappelijk huis

Klimaatverandering, waterproblemen en het verlies van biodiversiteit; elke dag komt het weer voorbij op tv of in de krant. De rapporten van de IPCC, het klimaatpanel van de Verenigde Naties, schetsen een somber beeld. Verdere opwarming van de aarde zal leiden tot nog grotere veranderingen in het klimaat met grote gevolgen voor grote groepen mensen overal op de wereld. De meest kwetsbaren in onze wereld ervaren de gevolgen van klimaatverandering het meest, terwijl deze groep de gevolgen minder goed kunnen dragen. Dit zien we al in natuurrampen en mensen in wanhoop. Overal zien we dat de mens Gods schepping aan het vernietigen is. Om als goede rentmeester, waarover de Bijbel spreekt, onze aarde door te geven aan onze kinderen, moeten we nu allemaal in actie komen. Dit vraagt om een andere manier van leven. Het gaat daarbij niet alleen maar om het plaatsen van zonnepanelen of het beperken van vliegvakanties. Het vraagt om een andere levenshouding; een manier van leven met meer aandacht voor de schepping en anderen dat vraagt om het beperken van onze consumptiemaatschappij.

Al jaren roept de Protestantse Kerk op tot een christelijke levensstijl, waarin de zorg voor de aarde en de ander centraal staat. Al vanaf 2005 zijn er elk jaar initiatieven geweest op het gebied van duurzaamheid, geloof en kerk. Ds. René de Reuver, scriba generale synode, schrijft: "Al in het eerste Bijbelboek lezen we dat God de aarde en alles wat daarop leeft schiep en zag dat het goed was. De eerste opdracht van God aan de mens is om deze aarde te bewerken en te bewaren. Zoals te lezen in Psalm 104: zouden wij niet zo met de aarde om moeten gaan dat de Schepper blij en trots kan blijven op Zijn kunstwerk?" Lees het hele interview op de website van de Raad van Kerken. Ook zijn er in de afgelopen jaren diverse boeken over dit thema verschenen en worden er webinars, meditaties en andere bijeenkomsten georganiseerd. Ook op de Floriade in Almere is de kerk aanwezig.

De Raad van Kerken heeft via de werkgroep duurzaamheid en kerken ook het initiatief gestart van Groene Kerken. In Nederland zijn al honderden kerken, waaronder de Vierhovenkerk in Delft, inmiddels aan de slag gegaan met thema's als duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Ook zijn er onder de groengelovig al verschillende mensen in het zonnetje gezet die met duurzaamheid en geloven aan de slag zijn gegaan. Ook heeft Paus Franciscus in zijn encycliciek *Laudato Si'* (2015) opgeroepen tot een gematigde levenswijze met aandacht voor natuur en mens. Hij noemde dit ecologische bezinning. De Laudato Si alliantie (website) draagt ook vele ideeën, filmpjes en voorbeelden aan om met dit thema aan de slag te gaan, die voor ons heel interessant kunnen zijn. Ook zijn er in het verleden theologische denkers geweest, die vanuit hun Christelijk geloof meer aandacht voor de schepping hadden, zoals Franciscus van Assisi (1181/82-1226).

1.2 Waarom een themajaar?

Dit kerkelijk jaar aangrijpen om samen na te denken hoe wij als christenen omgaan met de actuele problemen in de wereld en in de kerk rond klimaatverandering en vooral rond thema's als natuur en verlies van biodiversiteit. Daarom willen we op een toekomstgerichte manier werken om samen na te denken over de toekomst van onze maatschappij vanuit onze christelijke overtuiging.

Om dit thema in diverse manieren in onze kerkgemeenschap te laten doorklinken, kent het themajaar 3 pijlers:

- Samen leren
- Samen beleven
- Samen doen

In de volgende hoofdstukken zullen deze thema's uitgewerkt worden in een aantal voorstellen waaruit gekozen kan worden.

Bronnen- om verder te lezen:

[Ds. René de Reuver: 'Duurzaamheid is onlosmakelijk verbonden met rechtvaardigheid' | Protestantse Kerk in Nederland Kerken - Groene Kerken](#)).
([Home - GroenGelovig](#)).

HOOFDSTUK 2 *Samen leren*

In de eredienst en de diverse gespreksgroepen (eredienst en toerusting) willen we aandacht besteden aan het thema op diverse manieren om zo na te denken over .

2.1 Eredienst

Gedurende het jaar enkele specifieke lezingen over het thema over het belang van een groene leefomgeving, duurzaamheid

De periode 1 september tot half oktober zijn de weken van de Schepping. In deze tijd is er in de kerkelijke agenda veel meer

Daarnaast zijn er op diverse andere momenten aanleidingen om dit thema naar voren te brengen, zoals een Bidden voor gewas en arbeid, oogstdienst, Midzomerdienst (rond 21 juni), etc. Periode van de schepping (in herfst).

In bijlage is een document met voorstellen van *Laudato Si'* in en rond de eredienst.

2.2 Lezingen

Om het thema in te leiden is het interessant om in het najaar een of enkele sprekers uit te nodigen op een avondbijeenkomst (door de week). Mogelijke sprekers kunnen zijn:

Trees van Montfoort (Groene theologie- zij is al in de Vierhovenkerk geweest), Joost Posthumus (Groene kerken en heel veel zonnepanelen), Paul Schenderling (zie cursus), M Tiemens, etc.. Samen kunnen we overleggen hoeveel sprekers we kunnen en willen uitnodigen.

Samen kunnen we ook de Petruslezing 2021 op youtube bekijken: Heino Falcke, sterrenkundige, roept op om een duurzame levensstijl te ontwikkelen. En er zijn natuurlijk nog mooie films die we in de kerkzaal zouden kunnen laten zien, die ingaan op het klimaat en de natuur.

We zouden ook een boswachter kunnen vragen of een bioloog of ecooloog om toe te lichten wat nu biodiversiteit is en wat nu zo erg is als dat terugloopt. We kunnen ook de SDG (Sustainability development goals toelichten) of andere sprekers laten komen om over de schoonheid van de natuur te komen vertellen.

Daarnaast zijn er ook diverse bundels of gespreksvoorstellen te vinden, die als leidraad kunnen dienen voor gespreksgroepen. Onderwerpen zouden bijvoorbeeld de teksten uit de bijbel kunnen zijn (zie boek Groene Theologie), Franciscus van Assisi, *Laudato Si'*, etc. Een leidraad kan de bundel *Van God is de Aarde* zijn, uitgegeven door de Raad van Kerken.

2.2 Tien geboden van duurzaamheid

Natuurlijk zijn er inmiddels al op diverse websites al wel voorbeelden van *10 Groene geboden* (*Duurzame geboden*) of *Groene Bucketlists*. Maar we zouden als gemeente ook zelf onze lijst kunnen opstellen van zaken die wij belangrijk vinden. In diverse groepen (of op een gemeenteavond) kunnen wij als gemeente –van jong tot oud- samen formuleren wat wij belangrijk vinden. Dit onderwerp zou daarom op een gemeenschappelijke avond (gemeenteavond), maar ook in tienerdienst (10R) kunnen worden besproken. We zouden deze ook op een eigen paneel/ poster kunnen printen en in

de kerkzaal hangen om er zo wekelijks aan herinnerd te worden om samen de Schepping te verbeteren.

Samen met de jeugd zouden we ook een bucketlist kunnen maken van activiteiten om de schoonheid van de natuur te kunnen natuur te elkaar de tien geboden voor een groen/ duurzaam leven samen opstellen. Samen kijken hoe we samen met aandacht voor het milieu kunnen gaan leven, gebaseerd op de lessen uit de bijbel.

2.3 Gedichten/ gebedenavond

Afgelopen jaar hebben we, samen met de Evangelische-Lutherse gemeente, met hemelvaart een gedichtendienst georganiseerd. We zouden dit jaar kunnen aangrijpen om dit specifiek over ons themajaar te laten gaan. Maar

2.4 Jeugd initiatieven

In de kindernevendienst en in de tienerdienst zijn er diverse mogelijkheden om te doen. Er worden op internet heel veel leuke werkpakketten en voorstellen gedaan.

kindernevendienst

- Laten we een Kliederkerk organiseren, waarin we een Een lichtschilderij, wolken maken, dierenparcours, natuur-speurtocht, gebedsboom maken. Er is een toolkit om dit te maken: [Materiaal voor kinderen en jongeren - GroeneKerken Toolkit](#)
- Voor de kindernevendienst is er een boekje om met kinderen te praten over gezond eten. Het is een boek waarin een jongetje in een dierenbos terecht komt en er via allerlei spannende avonturen achter komt dat dieren gezond eten en hoe zij met de natuur omgaan: [Blijbuikje | Blijbuikje](#)
- God in de supermarkt> jeugd en goed ete: [God in de supermarkt](#)

10R

- Met de jeugd kunnen we de film kijken: [Biggest Little Farm: Home | NEON \(biggestlittlefarmmovie.com\)](#)
- Bespreek in een tienerdienst eens de boodschap van Laudatio Si'; er is ook een filmpje op youtube die dit op hun niveau de inhoud laat zien. Wellicht kan ook een toespraak van Greta Thunberg worden bekeken en besproken.
- Net als met de volwassenen kunnen we met de jeugd 10 duurzame geboden of 10 groene geboden opstellen of een bucketlist van dingen die ze moeten doen in de natuur om hun eigen woonhuis.
- Speel het spel: [Grow Donut, spel hoe je een ideale wereld scheidt](#)
- De boodschap van de encycliek Laudato Si' is ook in een youtube filmpje voor de jeugd omgezet, die lezen, toespraak van Greta Thunberg.(Laudato Si-alliantie)

2.5 Om te DOEN

- Samen maken van een bijenhotel, inzaaien van meer bloemen, klimplanten tegen twee muren aanplanten, boom planten op het grondgebied van de protestante kerken

- Tentoonstelling (foto/ kunst) over de schoonheid van de schepping. Voorjaar, tentoonstelling in de Hofkerk (of samenwerken met Oude/ Nieuwe Kerk). Kerk openstellen voor iedereen.
- Vuil prikken in de buurt ism Clean-up all Delft <https://cleanupall.nl/canal-cleanup-delft/>
- De scheppingsdagen verbeelden in foto's
- SAMEN met ANDERE PROTESTANTE KERKEN
- vergroten van de biodiversiteit op en rond kerken: op de gebieden rond de kerken meer bomen met fruit inplanten en bloemen inzaaien in het gras eromheen. (BV in groene deel naast de Oude Kerk, in plantsoen rond Bethlehemkerk, in plantsoen Hofkerk etc, verticaal tuinieren, daktuinen, en zonnepanelen)

2.6 Ter verdieping

Ter inspiratie voor mensen die theologische verdieping willen, zijn er webinars in het najaar rond Groen bijbellezen:

-Raad van Kerken: [GROEN BIJBELLEZEN: GREENWASHING OF INSPIRATIE? – RAAD VAN KERKEN IN NEDERLAND](#))

-Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap: [Webinar Groene Exegese - Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap](#)

-....

Meer informatie/ bronnen:

[Netwerkgroep Schepping en duurzaamheid – Raad van Kerken in Nederland](#)

[Het jaar rond - Schepping VierenSchepping Vieren | De schepping ervaren in leven en geloof Groene Bijbel – Groen geloven](#)

[Van God is de aarde \(digitaal\) – Raad van Kerken in Nederland](#)

[Petrus Festival 2021 met Protestantse Lezing door sterrenkundige Heino Falcke - YouTube.](#)

[Op groene voet - debijbel.nl](#)

Hoofdstuk 3 *Samen beleven*

3.1 Natuur beleven

Om te ontdekken hoe mooi de Schepping is, kunnen we diverse manieren de schoonheid beleven. Dit kan door naar tentoonstellingen te gaan of naar plekken om dit zelf te beleven.

Tentoonstellingen: Bezoek aan de Floriade

Op de Floriade in Almere (tot 8 oktober) is er ook aandacht voor kerk en groen; de fruitful City ([Kerk op de Floriade 2022 \(fruitfulcity.nl\)](#)). Als we gezamenlijk willen gaan, is het raadzaam om te kijken welke workshops er dan zijn.

Bezoek Stedelijk museum Schiedam

Tot 9 november is er in het stedelijk museum Schiedam een tentoonstelling Levend Landschap waarin allerlei kunstenaars van verleden tot nu ons landschap verbeelden. De zalen zijn rond de thema's Water, Lucht, Vuur en Aarde georganiseerd. Daarnaast zijn er ook fietstochten in de omgeving. [Levend Landschap - Stedelijk Museum Schiedam](#)

Natuur beleven: Akerdijkse Plassen, Hollandse Duinen of Biesbosch

We zouden ook onder begeleiding van een boswachter van Natuurmonumenten/ Staatsbosbeheer kunnen gaan wandelen in de natuurgebieden Akerdijkse Plassen, Nationaal Park Hollandse Duinen of Nationaal Park de Biesbosch. De Akerdijkse Plassen zijn op de fiets te bereiken en naar de Hollandse Duinen of de Biesbosch zouden we via auto's moeten regelen.

[Akerdijkse Plassen - Natuurgebied | Natuurmonumenten](#)

[Nationaal Park De Biesbosch – Natuurbeleving op het ritme van eb en vloed \(np-debiesbosch.nl\)](#)

[Nationaal Park Hollandse Duinen - Waar natuur de stad en de zee kust](#)

Jeugd naar belevingsboerderij Schieveen-Oerr

Voor de jeugd zouden we naar de belevingsboerderij Schieveen (ken ik niet zo), de natuurspeeltuin in Vlaardingingen of het Monkeybos in Meyendel kunnen bezoeken. Op de website van Natuurmonumenten (Oerr) zijn er ook diverse activiteiten voor kinderen van 0-12 te vinden. Maar Diergaarde Blijdorp is natuurlijk ook altijd leuk.

[Dit is OERRR | Natuurmonumenten](#)

Hoofdstuk 4 *Samen Doen*

4.1 Plant een boom of klimplant

De Bossenstrategie (ministerie van LNV 2020) roept op tot het planten van bomen om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Veel provincies en gemeenten planten daarom bomen in gebieden buiten de stad, maar ook in de stad om zo de opwarming van de steden te verminderen. We zouden ons voorterrein kunnen herinrichten en hierin een boom, bijvoorbeeld een (of meerdere) fruitbomen te planten.

Ook zouden we tegen de gevel van de entree een klimplant kunnen planten met een geleide systeem (Wisteria, blauwe regen, of om in het thema te blijven Kiwi).

4.2 Bijenhotel

Natuurlijk woont er in onze kerk al een ooievaar, maar we zouden de biodiversiteit kunnen vergroten.

We zouden samen een bijenhotel kunnen maken en proberen om het aantal bloemen rond de kerk te vergroten. Dit zou ook mooi samen met andere Delftse Protestantse Kerken kunnen worden opgepakt. Ook kunnen kinderen uit de kindernevendienst kunnen meewerken

4.3 Tentoonstelling organiseren

We zouden ook in het voorjaar de gemeente (en daarbuiten) kunnen oproepen om de mooiste foto's, schilderijen, kunstobjecten over de natuur in te zenden om een tentoonstelling te organiseren rond de schoonheid van de Schepping.

Deze tentoonstelling kan dan in de Hofkerk worden opgesteld, maar zou in samenwerking met de PKD ook wellicht in de Oude/ Nieuwe Kerk kunnen worden opgesteld (hangt af van de kwaliteit van de inzendingen). Hiermee zouden we ook mensen van buiten de kerk naar binnen getrokken kunnen worden.

4.4 Hof van Eden- Wandkleed maken

Voor mensen die handwerken als hobby hebben, zouden we samen een groot wandkleed kunnen maken met bijvoorbeeld een afbeelding van de Hof van Eden. Dit kan ook in de vorm van een glas in lood raam of papieren raamwerk. Dit werk zouden we een permanente plek in de kerk kunnen geven (als het die kwaliteit heeft).

4.5 Protestante Kerk Delft

We zouden ook samen met de andere **Delftse Protestante kerken kunnen kijken hoe de we diversiteit kunnen vergroten voor planten en dieren**

(BV in groene deel naast de Nieuwe Kerk, in plantsoen rond Bethlehemkerk, in plantsoen Hofkerk etc)

Bijlage los> om te bedenken die we willen vragen

Eventuele sprekers die we kunnen uitnodigen:

Corinne Groenendijk ging te rade bij Franciscus van Assisi die uitnodigde tot kwetsbaar, betrokken, vredevol, eenvoudig en vooral vreugdevol leven. Met deze thema's ontwikkelde de auteur een groene en geïnspireerde leefstijl voor nu.ze schreef er een boek over VerduurSamen met Fransiscus.

Via meditatieve oefeningen en vragen bij teksten van Franciscus kun je kennismaken met deze vrolijke duurzame manier van leven. Als lezer ontdek je vervolgens wat je motivatie is om te verduurzamen en welke beslissingen (veel) verschil kunnen maken. Je maakt kennis met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen en je krijgt vuistregels om je energieverbruik, eten, wonen, kleding en spullen te verduurzamen. Naast meditatieve dagboekteksten, prikkelende passages, impressies uit Assisi en ervaringen uit het project Zin-in-Groen, vind je veel aanstekelijke tips om je eigen groene en geïnspireerde leefstijl (verder) te ontwikkelen. *VerduurSamen met Franciscus* is bijzonder goed te gebruiken in groepsverband en tijdens retraites.

[Aanrader: Boek VerduurSamen met Franciscus | Laudato Si \(laudato-si.nl\)](#)

Na een korte inleiding neemt Marjolein Tiemens-Hulscher u mee voor een wandeling door de kerktuin aan de hand van het Zonnelied van Franciscus van Assisi. U maakt kennis met zijn spiritualiteit van universele broederschap. Met een korte meditatie zullen we stil staan bij broeder wind, broeder zon, zuster water en zuster moeder aarde om onze verbondenheid met de aarde en met alles wat bestaat te ervaren. “Als we ons innerlijke verbonden voelen met alles wat is, zullen zorg en soberheid spontaan ontstaan” (Laudato si' 11)